

Raadsvoorstel

Voorstel tot vaststellen van het Uitnodigingskader zon en wind

AAN DE RAAD

Samenvatting

De energietransitie uit het Klimaatakkoord leidt tot grote opgaven van duurzame energiewinning op land. Zonne- en windenergie sluiten aan bij de ambities op het gebied van energieneutraliteit en CO₂-reductie. Om aan de opgaven van energiewinning te kunnen voldoen en om de gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken, is het Uitnodigingskader zon en wind opgesteld. Dit kader geeft aan waar, onder welke voorwaarden en tot welke afmetingen er binnen de gemeente Aalten zonne- en windenergie gewonnen kan worden.

Inleiding

De gemeente Aalten wil in 2030 energieneutraal zijn. Dit betekent dat binnen de grenzen van de gemeente net zoveel energie wordt opgewekt als verbruikt. Dat impliceert dat we de gaskraan dichtdraaien en energie moeten besparen. Het nationale Klimaatakkoord (2019) spreekt het streven uit van een halvering van CO₂-uitstoot in 2030 tot een doelstelling van 95% reductie in 2050. Om deze doelen te bereiken moet er in Nederland fors geïnvesteerd worden in de winning van duurzame energie. Er moet naast opwek de zee, op land 35 TWh duurzame energie opgewekt worden. Dit wordt uitgewerkt in de 30 Regionale Energiestrategieën (RES). De gemeente Aalten maakt onderdeel uit van de RES-regio Achterhoek.

Er zijn in deze tijd twee realistische vormen van winning van duurzame energie die tegemoet komen aan het streven om energieneutraal en (bijna) CO₂-neutraal te zijn: zonne- en windenergie. Deze vormen en de bijbehorende grootschaligheid kunnen echter gevolgen hebben voor natuur en landschap, het grondgebruik en het milieu. Om aan de opgaven te kunnen voldoen en de gevolgen daarvan zoveel mogelijk te beperken, is het Uitnodigingskader zon en wind (zie bijlage 1) opgesteld. Dit Uitnodigingskader geeft aan waar, hoe en tot welke afmetingen in de gemeente Aalten zonne- en windenergie gewonnen kan worden.

U wordt voorgesteld om in te stemmen met de Inspraaknota Uitnodigingskader zon en wind (zie bijlage 2) en het Uitnodigingskader zon en wind vast te stellen met inachtneming van de in de inspraaknota voorgestelde aanpassingen.

Beschrijving beleidsterrein inclusief toepasselijke regelgeving

Duurzaamheid, ruimtelijke ordening, Klimaatwet, Klimaatakkoord

Inhoudelijke toelichting op het voorstel

Het Uitnodigingskader geeft invulling aan onze ambitie

De RES-opgave sluit aan op onze ambities op het gebied van energieneutraliteit in 2030 en het rijksstreven van een CO₂-reductie van 95% in 2050. Met andere woorden: als we de RES-opgave tijdig realiseren, dan halen wij ook onze ambitie. En de vervanging van fossiele energie door duurzame energiebronnen, zoals zon en wind, levert bovendien een behoorlijke CO₂-reductie op. Als het Uitnodigingskader vastgesteld is, kunnen we met deze ambities aan de gang.

Er is grote behoefte aan lokaal ruimtelijk beleid voor duurzame energie

In de afgelopen jaren zijn we door verschillende ontwikkelaars benaderd over de mogelijkheden voor het realiseren van projecten voor winning van duurzame energie. Het gaat dan met name om zonnevelden. Op dit moment nemen we deze aanvragen niet in behandeling, omdat we nog geen ruimtelijk beleid

hiervoor hebben. Er is behoefte bij de gemeente om duidelijkheid te scheppen voor initiatiefnemers en ontwikkelaars: waar zijn welke vormen van duurzame energieopwekking mogelijk en onder welke voorwaarden mag de opwek gerealiseerd worden. Een duidelijk kader schept ook duidelijkheid bij de bewoners en gebruikers van het gebied. Aalten is de laatste gemeente in de RES-Achterhoek die het RODE beleid (ruimtelijke ordening en duurzame energie) vaststelt.

Waardevol landschap staat voorop

Uitgangspunt van het Uitnodigingskader is dat we ons waardevolle landschap willen behouden. Mogelijkheden voor grotere zonne- en windprojecten zijn er in de grootschalige functionele gebieden. Daarbij spreken we voor zonnevelden wel een voorkeur uit voor gebruik van incourantere gebieden, zoals agrarische gronden van mindere kwaliteit.

Zon op dak heeft prioriteit

Algemeen uitgangspunt in het Uitnodigingskader is dat zon op dak prioriteit krijgt boven zon op land. Er ligt voor Aalten een forse opgave voor zon op grote daken (28 GWh) die met de reeds gerealiseerde 5,35 GWh, langzaam op gang komt. Als na de eerste tender van 30 ha zonnenveld blijkt dat er een noodzaak is om de RES-opgave verder in te vullen met een grotere oppervlakte aan zonnevelden, dan zullen we dat samen moeten realiseren. Ook geldt voor zon op land dat onbenutte locaties en locaties langs infrastructuur prioriteit krijgen boven natuur- en landbouwgrond. Op deze manier handelen we in de geest van de zonneladder.

Wij willen zonnevelden niet onbeperkt mogelijk maken, maar alleen 'uitgeven' als er een noodzaak is vanuit de energie-opgave en als bijvoorbeeld de uitbreiding van windenergie in het Kansrijk gebied voor de winning van duurzame energie minder haalbaar blijken zijn. Zo kunnen we ook inspelen op eventuele nieuwe vormen van duurzame energiewinning.

Verkorten proceduretijd door algemene VVGB

Om projecten te versnellen en de procedurelast te verkleinen is het mogelijk de raad een algemene Verklaring van geen bedenkingen te vragen, zoals bedoeld in artikel 6.5, lid 3 van het BOR. Wij stellen voor om een VVGB af te geven voor projecten voor mini en kleine zonnevelden en windmolens, mits er geen sprake is van strijd met het vastgestelde Uitnodigingskader zon en wind. Hierdoor is het niet nodig dat deze aanvragen afzonderlijk aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Dat gaat om de volgende projecten:

- projecten voor de realisatie van zonnevelden kleiner dan 2,5 hectare;
- projecten voor de bouw van windmolens met een ashoogte tot 25 meter.

In bijlage 3 bij dit voorstel is de ontwerp algemene VVGB opgenomen.

Het Kansrijk gebied wordt kleiner

Het Kansrijk gebied voor duurzame energie (en dus voor grote windmolens) is aanzienlijk verkleind ten opzichte van het ontwerp Uitnodigingskader dat in maart/april ter inzage lag. Dit 'kansrijk gebied' beperkt zich in dit voorstel tot het gebied waar zich de bestaande acht windmolens van Hagenwind bevinden.

In het Grootschalig functioneel landschap ten oosten van de Boterdijk en ten noorden van de Zilverbekendijk zien wij vanwege de relatieve dichtbevolktheid van dit gebied onvoldoende kansen voor landschappelijk verantwoord gegroepeerde grote windmolens. Het waarborgen van een goed woon- en leefklimaat is hier lastig vanwege de vele aanwezige woningen in dit gebied.

In het verkleinde kansrijke gebied staan reeds windmolens. Vroeg of laat zijn die windmolens echter afgeschreven. Wanneer binnen dit gebied initiatieven voor hoge windmolens ontstaan, gaan we met de initiatiefnemers in gesprek om de mogelijkheden voor intensivering van de winning van windenergie te verkennen, waarbij het bestaand aantal windmolens het maximum is. Buiten het Kansrijk gebied zijn geen grote windmolens mogelijk.

Kleinere aanpassingen naar aanleiding van inspraak

De tekst van de beschrijving van het Grootschalig functioneel landschap wordt aangepast waardoor er wat meer aandacht wordt besteed aan natuur, landschap en recreatie. Het gebruik van materiaalkleuren die aansluiten bij de natuurlijke omgeving van zonnevelden wordt voorkeur toegepast en we willen dat er bij de tenders voor zonnevelden aandacht is voor bodemleven, biodiversiteit en koolstofopslag. Deze en andere aanpassingen vindt u in paragraaf 4.1 van de Inspraaknota.

Ambtshalve wijzigingen

De ambtshalve wijzigingen vindt u in paragraaf 4.2 van de Inspraaknota. Naast de verkleining van het Kansrijk gebied wordt paragraaf 1.5 (Beleidsproces en inspraak Uitnodigingskader) verwijderd. Dit hoort

ons inziens meer thuis in de procedure richting vaststelling van een beleidsstuk dan in het beleidsstuk zelf. In verband met een (niet ontvankelijke) reactie van de provincie Gelderland wordt de waardering van de tenders aangepast, om zo meer landschappelijke samenhang te kunnen waarborgen. Het voor zonnepanelen benutbaar groot-dakoppervlak is nader onderbouwd, zie ook paragraaf 2.4.11 van de Inspraaknota.

Relatie met Regionale Energiestrategie

Het Uitnodigingskader zon en wind bepaalt waar, onder welke voorwaarden, welke formaten van zonnevelden en windmolens mogelijk zijn. Parallel aan het besluitvormingsproces van het Uitnodigingskader loopt het proces van de RES. Binnen de RES wordt een gezamenlijke energieopgave neergezet voor de Achterhoek en worden de mogelijkheden verkend om deze opgave zoveel mogelijk gezamenlijk vorm te geven. In dat licht kan het Uitnodigingskader gezien worden als input in de RES.

Alternatieve beleidskeuzes

U kan er voor kiezen om het Uitnodigingskader niet vast te stellen. Op dat moment is het richting potentiële initiatiefnemers en onze RES-partners niet duidelijk hoe de gemeente Aalten bij wil en kan dragen aan een schonere energiewinning. Dat staat haaks op uw ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn.

Financiële consequenties

Dit voorstel nodigt partijen uit om bij te dragen aan onze ambitie van een energieneutraal Aalten in 2030. Financiële participatie door de gemeente aan een project dat duurzame energie oplevert, maakt geen onderdeel uit van dit voorstel.

Participatie en Communicatie

Op 13 juli en 28 september 2020 hebben er gebiedsgesprekken plaatsgehad met vertegenwoordigers van belangenorganisaties die met name in de SAAP zijn verenigd, zoals LTO, Stichting Natuur & Milieu Aalten, belangenorganisaties van kernen, maar ook Alliander en de Commissie Cultureel Erfgoed. In de eerste werksessie is gesproken over de (RES) opgave, de manier van opwekking van duurzame elektriciteit en hebben we gesprekken gevoerd over waar dit zou kunnen op welke manier. Via www.aalten.nl/uitnodigingskader zijn de verslagen van deze gesprekken opvraagbaar.

Het ontwerp Uitnodigingskader heeft daarna gedurende twee periodes ter inzage gelegen:

1. van 30 september tot en met 10 november 2020; en
2. van 3 maart tot en met 13 april 2021.

Er is in het kader van de eerste periode van de terinzagelegging van het Uitnodigingskader uitgebreid gecommuniceerd, zie paragraaf 2.2.2 van de inspraaknota. Voorafgaand aan de tweede inspraakperiode hebben we, naast de gebruikelijke publicaties in Aalten Actueel, de aanwezigen van de informatiebijeenkomsten en de indieners van inspraakreacties van de eerste periode vooraf per brief of per e-mail ingelicht.

Er zijn in totaal 5 informatiebijeenkomsten geweest. Hier werden kritische vragen gesteld, duidelijke meningen gegeven, maar er werden ook indringende oproepen gedaan Hagenwind niet uit te breiden. Het videoverslag van de laatste drie informatiebijeenkomsten op 22 en 31 maart 2021 zijn te zien via <https://channel.royalcast.com/aalten/#!/archived>.

Alle formele inspraakreacties op het ontwerp Uitnodigingskader die vóór 14 april 2021 zijn ingediend, zijn in de verdere besluitvorming van het Uitnodigingskader betrokken en beantwoord. Er zijn in de twee inspraakperiodes 184 inspraakreacties binnengekomen waarvan 39 aanvullingen op eerder ingediende inspraakreacties. De meeste inspraakreacties gaan over het gebied rond Hagenwind dat we in het Uitnodigingskader kansrijk hebben genoemd voor de winning van duurzame energie (windmolens tot 180m ashoogte). Omwonenden uit Dale, Barlo en Lichtenvoorde reageren onder andere over het mogelijke geluid en slagschaduw en de invloed op natuur en landschap van windmolens. Agrariërs die van zich hebben laten horen, willen daarentegen in het algemeen geen zonnepanelen op kostbare landbouwgrond en velen wijzen op de mogelijkheden van zonnepanelen op het dak.

In de bijgevoegde inspraaknota gaan we in op alle inspraakreacties. In hoofdstuk 2 zijn de meest voorkomende inhoudelijke inspraakreacties opgesomd met de beoordeling van het college. De inspraaknota bevat in hoofdstuk 3 een samenvatting van alle reacties met de specifieke

beantwoording, waar mogelijk onder verwijzing naar de antwoorden in hoofdstuk 2. Hoofdstuk 4 bevat de aanpassingen naar aanleiding van de inspraakreacties, maar er zijn ook ambtshalve aanpassingen. Tot slot zijn in de bijlage van de inspraaknota de originele geanonimiseerde inspraakreacties opgenomen. De inspraak leidde tot nieuwe inzichten, waarop in de volgende argumenten nader wordt ingegaan.

Vervolgstappen inclusief tijdspad

21-6-21 beeldvormende raad
29-6-21 oordeelsvormende raad
12-7-21 vaststellen uitnodigingskader in gemeenteraad
sep/okt 21 raadsbehandeling RES 1.0

Bijlagen

1. Ontwerp Uitnodigingskader zon en wind
2. Inspraaknota ontwerp Uitnodigingskader zon en wind
3. Algemene Verklaring van geen bedenkingen

Aalten, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten,

drs. A.J.M. Gildhuis
secretaris/algemeen directeur

mr. A.B. Stapelkamp
burgemeester

De raad van de gemeente Aalten

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 25 mei 2021;

gelet op de aangenomen amendementen 5.2. CU, CDA en Gemeentebelangen (maximale ashoogte windturbines), 5.3. CDA, CU, GemeenteBelangen en D66 (inventarisatie zon op dak) en 5.4. CU (Meervoudig ruimte gebruik);

gelet op het bepaalde in de Klimaatwet, Wet ruimtelijke ordening en het Klimaatakkoord

B E S L U I T

- a. in te stemmen met de inhoud van de Inspraaknota ontwerp Uitnodigingskader zon en wind;
- b. het Uitnodigingskader zon en wind gewijzigd vast te stellen;
- c. de algemene Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) als bedoeld in artikel 2:27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, af te geven voor het realiseren van mini en kleine windmolens en zonnevelden, mits het past in de volgende categorieën uit het Uitnodigingskader zon en wind:

Zonnevelden

- van maximaal 1.000 m² in het op de inpassingskaart aangegeven Waardevol landschap en aansluitend aan het agrarisch bouwvlak;
- maximaal 0,25 ha in het op de inpassingskaart Waardevol landschap;
- maximaal 0,25 ha in het op de inpassingskaart aangewezen Functioneel landschap en Grootschalig functioneel landschap, binnen de bestemmingen: Bedrijf en Agrarisch;
- maximaal 0,25 ha in het op de inpassingskaart aangegeven Bedrijventerrein;

mits:

- er geen sprake is van een onevenredige afbreuk aan het (leef)milieu of in de omgeving aanwezige functies;
- er wordt voorzien in landschappelijke inpassing middels streekeigen erfbeplanting;
- in het waardevol landschap de landschapskwaliteiten niet onevenredig worden aangetast.
- natuurwaarden niet onevenredig worden aangetast en rekening gehouden wordt met bepalingen omtrent GNN en GO;
- zonnevelden tot 2.500 m² in de bestemmingen Agrarisch en Agrarisch met waarden uitsluitend aansluitend grenzend aan het agrarisch bouwvlak gerealiseerd worden;

Windmolens

Een algemene verklaring van geen bedenkingen wordt afgegeven voor windmolens:

- met een ashoogte van 5 meter op en gemeten vanaf een ander bouwwerk;
- met een ashoogte van 15 meter op en gemeten vanaf de grond;
- met een ashoogte tot 25 meter op en gemeten vanaf de grond in het op de inpassingskaart aangewezen Functioneel landschap, Grootschalig functioneel landschap en Bedrijventerrein;

mits:

- er geen sprake is van een onevenredige afbreuk aan het (leef)milieu of in de omgeving aanwezige functies;
- natuurwaarden niet onevenredig worden aangetast en rekening gehouden wordt met bepalingen omtrent GNN en GO;
- in het waardevol landschap de landschapskwaliteiten niet onevenredig worden aangetast;
- deze windmolens op of grenzend aan het erf zijn gesitueerd.

AALTEN, 12 juli 2021

De Raad voornoemd,

De Griffier,

M.A.J.B. Fiering

De Voorzitter

mr A.B. Stapelkamp